

Istoric

Ca instituție artistică dedicată exclusiv activității de concert, Filarmonica clujeană a fost înființată printr-un decret oficial al Consiliului de Miniștri al României în toamna anului **1955**, cu numele oficial de Filarmonica de Stat Cluj. La data înființării, formațiile muzicale au fost orchestra simfonică mare, cu un număr de 75 muzicieni, și un ansamblu instrumental de muzică tradițională, cu un număr de 20 muzicieni. Sub direcția inițială a dirijorului **Wilhelm Demian**, s-a realizat o selecție a membrilor proaspetei instituții prin concurs, comisiile fiind prezidate de către marele dirijor **Antonin Ciolan**, cu participarea celor mai renumiți specialiști clujeni ai epocii. Antonin Ciolan a fost numit dirijor principal al orchestrei simfonice, dirijând primul concert al acesteia pe data de **4 decembrie 1955**, într-un veritabil tur de forță: *Preludiul la Maeștrii cântăreți din Nürnberg* de Wagner, Concertul nr. 1 pentru orchestră de coarde de Sigismund Todt, Concertul nr. 2 pentru pian de Rahmaninov (cu Silvia Erbescu) și *Eroica* lui Beethoven. La începutul anului 1956, el a preluat și funcția de director al Filarmonicii.

Tradiția activității simfonice în Cluj datează de la începutul secolului al XIX-lea, fiind întreținută succesiv de asociații ca Orchestra Teatrului Maghiar (înființată în 1792), Societatea de Muzică, Cercul de Muzică. În perioada interbelică a existat o adevărată emulație în susținerea de evenimente simfonice de către orchestrele Operei Române (înființată în 1919), a Teatrului Maghiar și de către o orchestră susținută de comunitatea evreiască a orașului, numită Orchestra „Goldmark” (condusă de Wilhelm Demian). În 1947 a avut loc prima tentativă de înființare a unei instituții de concert – Filarmonica „Ardealul”, care a avut o existență efemeră de doar două stagii, însă care a creat premisele reușite de mai târziu.

Pe fondul acestor precedente și prin activitatea de formator a Maestrului Ciolan, sprijinit pe excelența pregătire a tinerilor muzicieni, oferită de Academia de Muzică clujeană (pe atunci numită Conservatorul de Muzică „Gheorghe Dima”), progresul Filarmonicii a fost deosebit de rapid, impunând în scurt timp instituția printre valorile naționale reprezentative. Încă de la fondarea instituției, alături de ansamblurile muzicale au fost cooptați cei mai prestigioși soliști clujeni ai momentului – flautistul Dumitru Pop și pianistul Gheorghe Halmos, cărora li s-a adăugat ulterior violonistul Ștefan Ruha, cel care urma să-și construiască o remarcabilă carieră internațională, rămânând în același timp fidel Filarmonicii de-a lungul a trei decenii.

Deja din primii ani s-au afirmat la pupitrul orchestrei simfonice excepționali discipoli ai Maestrului Ciolan – dirijorii **Emil Simon** și **Erich Bergel**. Un alt dirijor renumit al României, **Cristian Măndea**, a parcurs la pupitrul orchestrei clujene una dintre cele mai fructuoase perioade ale devenirii sale artistice.

În **1965**, Filarmonica a lansat propriul său festival anual, „**Toamna Muzicală Clujeană**”, manifestare de referință continuată cu succes și în prezent. În 1966 a luat ființă Orchestra de Cameră a Filarmonicii, rod al colaborării cu reputatul dirijor Mircea Cristescu.

În 1972, sub directoratul compozitorului Sigismund Todu (care i-a succedat lui Antonin Ciolan), a luat ființă Corul Filarmonicii, format de maestrul **Dorin Pop**, urmat apoi de discipolii săi **Florentin Mihăescu** și **Cornel Groza**.

Oaspeții de marcă ai Filarmonicii – între care nume legendare ale artei interpretative și compozitice ca Stanisław Wisłocki, Kurt Masur, Kirill Kondrashin, Jean-Pierre Rampal, Witold Lutosławski, Carlo Zecchi, Yannis Xenakis, János Ferencsik, Aldo Ciccolini, Krzysztof Penderecki, Michi Inoue, Stefan Anton Reck, Sir John Pritchard, Anatole Fistoulari, George Georgescu, André Jolivet, Edvard Tschivjel, Adrian Sunshine, Horia Andreescu, Laurent Petitgirard, Maurice Handford, Leopold Hager, Valery Gergiev, Alexandr Dmitriev, Lawrence Foster, Antonello Allemandi, Sascha Goetzl, John Axelrod, Jörg Widmann, Monique Haas, Sviatoslav Richter, Ruggiero Ricci, Valentin Gheorghiu, Friedrich Gulda, Annie Fischer, Aldo Ciccolini, Dmitri Bashkirov, Dan Grigore, Lazar Berman, Radu Lupu, Jean Pierre Rampal, Silvia Marcovici, Mihaela Martin, Bruno Leonardo Gelber, Patrik Gallois, José Carreras, Angela Gheorghiu, Philippe Entremont, Roberto Alagna, Raphael Wallfisch, David Grimal, Tatiana Lisnic, Freddy Kempf, Christian Lindberg, Liviu Prunaru, Raúl Jaurena, Marcel Khalifé și mulți alții, au contribuit la edificarea unui standard valoric internațional și în egală măsură la dobândirea unui solid renume al ansamblului în cercurile muzicale internaționale. Turneele numeroase în străinătate, realizate cu regularitate de către orchestra simfonică, dar și de ansamblul coral, au confirmat și reconfirmat acest renume. O importantă producție discografică rămâne mărturie a valorilor temeinice create de-a lungul deceniilor de către muzicienii clujeni.

La cârma Filarmonicii, celor doi mari ctitori le-au urmat personalități ale vieții culturale clujene – scriitorul Dumitru Mircea, muzicologul Rodica Oana Pop, violonistul Radu Grecu, compozitorul Adrian Pop (sub direcția sa, în 1993, a fost adoptat denumirea actuală de Filarmonica de Stat „Transilvania”), violonistul George Ducea, dirijorul Emil Simon, managerul Denisa Piteiu, violonista Dorina Mangra – care, parcurgând etape mai faste sau mai dificile, au știut să păstreze și să dezvolte tradițiile și valorile instituției. Astăzi, sub conducerea lui Marius Tabacu, Filarmonica „Transilvania” onorează aceste tradiții printr-o impresionantă carte de vizită și un neobosit potențial artistic.